Balio Sruogos laiškas Juozapui Sruogai, 1938-06-13, iš Kauno – į Tilžę

Mielas Juozapai, / Adolpo reikalais buvau pas Bielskų.

Mielas Juozapai,

Adolpo [1] reikalais buvau pas Bielskų [2]. Jis sakė, kad kažkas kitas jau prašęs dėl to [3]. Kalbėjo jis palankiai, bet pažadėti nieko negalėjo, nurodydamas į viešąją opiniją. Jo išmanymu, esą visiškai dovanoti turbūt negalės, bet sumažinti dar gali. Bet patarė palaukti iki rugsėjo 8 d., – dabar gi nieko neišeisią. Buvau ir pas ministerį Masiulį [4]. Jis sako pats galvojęs apie tai, tik ne viską galįs padaryti, ką norįs. Vėl taip pat trukdanti viešoji opinija. Jis žiūri pats palankiai (jo sūnus [5] prietelis su Liolia [6] iš jėzuitų gimnazijos – ir dabar susirašinėja). Jis taip pat patarė palaukti iki rudens, – dabar gi nieko negalįs padaryti. Šiuo tarpu jis man ketino tiktai susipažinti su byla ir po 2-jų savaičių pasakyti, kas reikia daryti. Iš esmės jis priešingas bausmių sudėjimui (kaip Adolpui padarė 8 + 7 metai), tasai „priedas“ (7 m.) tikrai turįs būti atmestas. Daugiau nieko negalėjau padaryti.

Tavo planą (grąžinu) rodžiau Zubovui [7]. Ypatingo nieko jis nepasakė. Sako, toks išplanavimas yra galimas, – namas liuksusinis. Bet iškyšulys iš stogaus ir, jo nuomone, padarytas negerai: mažas, – ir šviesos maža duos, ir iš oro labai negražiai atrodo. Jis patarė – iš antro aukšto daryti butą su virtuve ir vonia (įėjimas iš galo, išnaudoti abi pastogės, iškyšuliai didesni, daryti į abi pusi). Tokiam butui aš turiu tau [8] ir nuomininką: artistą Lukošių [9]. Jis būtų dekoravimo specialistas, galėtų padėti padaryti vidaus įrengimą (tai jis ketina padaryti beveik nemokamai). Su rangovu reikia tartis paimant pagrindan Karo butų skyriaus kainoraštį, pridedant 5–10 % (man irgi pagal kainoraštį neišėjo, reikėjo pridėti).

Labų dienų p. Bronei [10].

Br. Boles [11]

1938. VI. 13 [12][1r] // [1v] //

KOMENTARAI

[1] Sruoga Adolfas (1887–1941) – vyresnysis Balio Sruogos brolis. Nuo 1927-10-18 iki 1933-11-14 Pašto valdybos direktorius. Nuo 1933-10-14 kalinys Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. 1935-02-18–26 Kauno apygardos teismo pripažintas kaltu ir nuteistas dėl pašto ženklų padirbinėjimo, nelegalaus jų platinimo, už juos gautų pinigų pasisavinimo, naudojantis tarnybine padėtimi.

[2] Pijus Bielskus (1880–1958) – kunigas, filosofijos mokslų daktaras. 1921–1940 m. LR Prezidento kanceliarijos viršininkas.

[3] Adolfo Sruogos šeima teikė Prezidentui malonės prašymą – šį faktą paliudijo nuteistojo sūnus Leonardas Sruoga: „Liolė rašo, kad prieš 16 II jie irgi buvo padavę malonės prašymą“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-06-11, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1v).

[4] Boleslovas Jonas Masiulis (1889–1965) – teisininkas. 1938 m. teisingumo ministras Vlado Mirono (1880–1953) vadovaujamoje Vyriausybėje. Jis turėjo didelę teisininko darbo praktiką, užėmė svarbius postus: 1919–1920 m. buvo taikos teisėjas Kaune, 1920–1922 m. – Kauno apygardos teismo teisėjas, 1923–1926 m. vicepirmininkas, 1926–1928 m. Vyriausiojo Tribunolo teisėjas.

[5] Erdvilas Zigmantas Masiulis (1922–1983) – architektas, 1938 m. baigė Kauno jėzuitų gimnaziją.

[6] Leonardas Sruoga (1921–1983) – Balio Sruogos brolio Adolfo Sruogos ir Tatjanos Zavarinos-Sruogienės vyriausiasis sūnus. 1935 m. rudenį įkalintojo Adolfo Sruogos žmona su trimis sūnumis išvyko iš Lietuvos į Pietų Ameriką, bandė nesėkmingai įsitvirtinti Paragvajuje. 1937-12-30 jie persikėlė į Argentiną. Leonardas Sruoga palaikė ryšius su Lietuvoje gyvenusiais dėdėmis, buvusiais klasės draugais, su jais susirašinėjo, laiškais gaudavo informaciją apie tėvą, įvykius Lietuvoje, lietuvišką spaudą.

[7] Vladimiras Zubovas (1909–2007) – architektas. 1934 m. Berlyno aukštosios technikos mokyklos absolventas. 1935–1940 m. Kauno karo butų valdybos inžinierius architektas, kuris 1938 m. suprojektavo Balio Sruogos gyvenamąjį namą Kaune.

[8] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausiasis Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, URM tarnautojas. 1934–1940 m. Lietuvos konsulas Tilžėje.

[9] Balys Lukošius (1908–1987) – 1934–1940 m. Valstybės teatro aktorius.

[10] Bronė Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Juozapo Sruogos žmona, sklypo Kaune, Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 7A, savininkė.

[11] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas; nuo 1932 m. – profesorius. Juozapo Sruogos kaimynas Kaune, sklypo Žaliakalnyje, Ramiojoje gatvėje Nr. 9B, savininkas.

[12] Išliko skubus Juozapo Sruogos atsakymas į jam anksčiau adresuotą Balio Sruogos laišką:

„Mielas Boleslavai,

Labai ačiū tau už laišką, tavo patarimus ir suteiktas žinias apie Ad-po reikalus. – Dr-ą B.- aš ir mano žmona labai gerai pažįstame, ir mes su juo pasikalbėsime pirmai progai pasitaikius. Labai malonu užgirsti, kad tu kalbėjai su p. M.- ir kad jis tam reikalui pritaria. Vakar gavome iš savo arch. sąmatą (33. 500.- Lt). Leidimas jam yra. Tik nėra darbo braižinių. Mums tas architektas labai įkyrėjo ir su juo turėti reikalų jau nebenorime. Per daug nerangus, be iniciatyvos. Šiandien vakare, o gal ir ryt iš ryto norime vykti į Klaipėdą (per Devintinį!). Ten norime susitikti ir pasikalbėti su vienu Kauno miesto Valdybos inž. Civinskio rekomenduotu techniku del sudarymo naujo pliano. Žinoma, gerai būtų (ir galima būtų) sudaryti plianą Vok-je, bet jeigu miesto Valdyba ką nors išbrokys, tai ir vėl bus bėda. – Geriau paimti žmogų iš pat miesto Valdybos, tai jis jau puikiai žinos, kas galima ir ko negalima, ir kodėl negalima! (Aš jau tau apie tai rašiau). Mes daug galvojome apie namo statybos būdą. Priėjome prie išvados, kad gal ir kiek brangiau kainuos, bet visgi visą darbą atiduosime rangovui. – Pusiau ūkio būdu galima statyti tik pačiam ėsant Kaune, – ir tai būtų begalinis rūpesnis! Bet visgi aš labai norėčiau gauti Karo butų skyriaus kainoraštį! Ar tu negalėtum man padaryti protekcijos (per arch. Zubovą)? Pinigus tau tuojaus grąžinčiau!

Kaip sekasi tavo darbai?
Kodėl atrandi, kad mūsų namas turėtų būti liuksusinis?

Gaila, kad aš dieną vėliau sužinojau apie tavo veikalo [pjesės „Algirdas Izborske“] vaidinimą Mickevičiaus slėnyje. Kas jį per radio čia Prūsuose girdėjo – liko labai patenkinti. –

Bronė ir aš siunčiame jums visiems mūsų geriausius linkėjimus.

2 VII aš noriu vykti atostogų, – taip rekomenduoja mano daktaras (mat tuomet baigiu injekcijas). Tavo rekomenduotų vaistų „Merck“ – daktaras man nepataria. Aš noriu vykti į Reinerz – Sileziją (keletas kilometrų nuo Čekoslovakijos!). Jaučiuosiu pusėtinai, bet ne per geriausiai. Petyje (kairiame) turiu reumatizmą! –

Tuo tarpo tiek.

Brolis Juozapas

1938 VI 15.

P. S. Gal tu dar papildomai praneštum, ar Ad.- dabar jau skaitosi bausmė ir ar jis gali gauti iš miesto maisto?“ (Juozapo Sruogos laiškas Baliui Sruogai, iš Tilžės – į Kauną, 1938-06-15, [rankraštis], in: *LLTI BR*, f. 53, b. 858, l. 1r–v).